

Jonge kalveren: uiterst gevoelig voor para-tbc besmetting

Tjark Boxem

Para-tuberculose is een bacterieziekte die zich bij koeien pas op latere leeftijd, zo tussen het derde en zesde levensjaar, manifesteert. Het uitbreken van deze zeer besmettelijke ziekte (ontsteking darmwand) gaat gepaard met een niet of nauwelijks te stoppen diarree. Minder melk en een toenemende vermagering gaan daar meestal aan vooraf. Echter, een koe die niet ziek lijkt, een zogenoemde drager, verspreidt ook de para-tbc bacterie. Kalveren worden met para-tbc besmet in de periode van rond de geboorte tot aan een leeftijd van zes à zeven maanden. Zelfs is het niet uit te sluiten dat de besmetting reeds in de baarmoeder heeft plaatsgevonden. De belangrijkste bronnen van besmetting zijn mest en melk.

Het percentage melkveebedrijven dat in Nederland besmet is met para-tbc wordt door de gezondheidsdienst geschat op zo'n 20 % waarbij het dan gaat om twee à drie procent van de melkkoeien. Niet voor niets hebben de vakgroep melkveehouderij van LTO-Nederland en de zuivelindustrie besloten om, overigens op vrijwillige basis, het para-tbc probleem samen met de Gezondheidsdienst georganiseerd aan te pakken.

Ga preventief te werk

Aankoop van vee is een potentiële besmettingsbron voor para-tbc. Dit geldt natuurlijk voor meer ziekten. Houdt daarom het bedrijf gesloten.

Kalveren die ter verkoop worden aangeboden dienen apart gehuisvest te worden. Met het plaatsen van éénlingboxen onder een afdak beschikt u over een goedkope oplossing en u houdt de kalverhandelaar buiten de opfokstal. Houdt verder vóór, tijdens en ná het kalven de hygiëne zo goed mogelijk in acht. Laat de koe, schoon en vrij van mest, afkalven in een schone en ontsmette afkalfstal. Voorkom in ieder geval mestcontact tussen kalvende koe en kalf. Dit betekent in ieder geval de koe niet laten kalven in de ligboxenstal en het kalf na de geboorte niet bij de koe houden. Een beetje mest van een met para-tbc besmette koe is al voldoende om het kalf te infecteren. Vang kalveren (die worden aangehouden) daarom zo schoon mogelijk op en breng ze direct naar de opfokstal. Om mestcontact te vermijden, maar ook om longproblemen te voorkomen, dienen kalveren tot een leeftijd van 9 à 10 maanden gescheiden van ouder jongvee en koeien gehuisvest te worden. Dit betekent een opfokstal die los staat van het hoofdgebouw en die van veel frisse lucht kan worden voorzien en waarin geen geiten worden gehouden (grote besmettingsbron).

Biest moet, maar.....

Men mag na het kalven - ook 's nachts - niet bij de koe weglopen voordat het kalf de eerste biest heeft gehad. Laat het kalf de eerste biest, gemolken uit een uier met schone spenen, zuigend opnemen uit een grote speenfles. Een portie van 1,5 liter kan zeker geen kwaad. Het is moeilijk om van buitenaf de kwaliteit van biest te beoordelen. Biest kan besmet zijn met para-tuberculose. Geef daarom ieder geboren kalf alleen biest van de eigen moeder of, wanneer daar niets of onvoldoende van voorhanden is, een portie ingevroren biest van oudere koeien die op basis van een eventueel onderzoek niet verdacht zijn van para-tbc. Stap na een biestperiode van drie dagen over op kunstmelk.

Kunstmelk in plaats van koemelk

Tijdens de melkperiode is via rauwe melk de overdracht van een besmettelijke ziekte als para-tbc zeer groot. Loop daarom geen risico en voer kunstmelk in plaats van koemelk. Tevens is kunstmelk een volledig en op de behoefte van kalveren afgestemd voedermiddel.

Kunstmelkpreparaten waaraan organische zuren zijn toegevoegd en die de kunstmelk een verlaagde pH geven van circa 5,5 en liever nog lager, verdienen de voorkeur. Een verlaagde pH sluit beter aan bij het lage pH-niveau van de lebmaag. Hiermee wordt de kans op maag- en darmstoornissen verkleind. Met acht à negen weken kunstmelk voeren, met de emmermethode of met een computergestuurde drinkautomaat, is een goede opfok te realiseren.

Het juiste ruwvoer

Vanaf een leeftijd van één à twee weken is het van het grootste belang dat kalveren naast melk ook ruwvoer (goede kwaliteit) en krachtvoer

kunnen opnemen. Tijdens de melkperiode (twee maanden), maar ook tenminste vier à vijf maanden daarna, loopt men met het voeren van goed en smakelijk hooi de minste risico's. In kuilgras kan namelijk de para-tbc bacterie overleven zodat ook via die route een besmetting tot stand kan komen. In hooi daarentegen wordt door het droogproces de bacterie gedood. Voer daarnaast krachtvoer naar behoefte. Hoewel naast melk een speciaal kalverbrokje prima voer is, kan met het krachtvoer voor melkvee ook een goed opfokresultaat worden behaald. Naast melk, ruw- en krachtvoer moeten kalveren naar behoefte leidingwater kunnen opnemen.

Door para-tbc besmette mest kan ook het grasland geïnfecteerd raken. Dit betekent dat door beweiding op dergelijk grasland te jonge kalve-

ren ook besmet kunnen raken. Om geen risico te lopen is het veiligst de kalveren de eerste zes maanden op stal te houden.

Enkele belangrijke wenken

Een bedrijf dat vrij is van para-tuberculose en vrij wil blijven, zal moeten kiezen voor een gesloten bedrijfsvoering. Met aankoop van dieren, mest en zelfs voer en grond is een besmetting snel binnengehaald. Op besmette bedrijven, en dat kan zonder zich ervan bewust te zijn, is het van het allergrootste belang het infectieniveau zo snel mogelijk te verlagen. De belangrijkste besmettingsroutes lopen via mest en melk. Naast het opruimen van besmette dieren is voorkomen van besmetting van jonge kalveren de aangewezen weg.

Jonge kalveren moeten tot een leeftijd van 9 á 10 maanden gescheiden van ouder jongvee en melkvee opgefokt worden, dit voorkomt veel besmettingen.

